

Олександра Бабенко,
здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
спеціальність 061 Журналістика,
Запорізький національний університет
Науковий керівник –
кандидат філологічних наук,
доцент кафедри видавничої справи та редагування
Запорізького національного університету
Наталія Тяпкіна

РЕДАКТОРСЬКА ОБРОБКА ТЕКСТІВ, СТВОРЕНИХ ШІ

Штучний інтелект – це новітня технологія, яка досить швидко стала невід’ємною частиною нашого життя. Існують різні думки з приводу інтеграції штучного інтелекту в редакторську діяльність: ідеться про страхи втратити індивідуальності та рис людяності в текстах, з одного боку, а з іншого – опанування та використання ШІ як помічника, що значно спрощує роботу.

На сьогодні немає закону про використання ШІ в Україні, проте в січні 2024 року Міністерство цифрової трансформації разом із Лабораторією цифрової безпеки та Експертним комітетом із питань розвитку ШІ при Мінцифри розробили рекомендації для журналістів із використання штучного інтелекту, пізніше в червні Мінцифри випустили «Білу книгу» з метою державного нагляду за функціонуванням розумних алгоритмів на території України [5]. Важливість наукового осмислення використання ШІ в редакторській діяльності й визначає актуальність нашого дослідження, метою якого є окреслити функціонування ШІ у сфері соціальних комунікацій загалом та редакторській діяльності зокрема.

За даними опитування Інституту масової інформації, журналістів, які позитивно відгукуються про ШІ та активно його використовують, достатньо багато [6]. Редакції, які не використовують ШІ можна зрозуміти, бо вони непокояться про втрату людських характеристик у текстах. Втрата емоційного забарвлення може призвести до того, що створений матеріал буде сухим та нецікавим аудиторії, що також у подальшому може призвести до скорочення чисельності аудиторії та падіння рейтингів. Важливо знайти та утримати баланс у використанні ШІ.

Зазвичай журналіст та редактори несуть відповідальність за написані та відредаговані тексти, але коли більшість матеріалу буде згенеровано чи відредагована лише програмою, то виникає етична проблема авторства та

редакторського контролю. Аудиторія має знати, хто саме створює контент. У зв'язку з цим у соціальних мережах можна побачити позначку «Згенеровано ШІ».

Правильне використовувати ШІ допомагає оптимізувати час та зробити робочий процес більш продуктивним. Томас Сундгрєн, комерційний директор United Robots, стверджує: «Штучний інтелект чи нещодавно створена мовна модель GPT-3 не обов'язково корисні усім видавцям. Машинні процеси запрограмовані постійно змінюватися та навчатися. На основі цього змінюється й кінцевий продукт, створений за допомогою, наприклад, згенерованої природної мови» [2]. Важко визначити повний перелік програм, які можуть бути інструментами в редакторській діяльності. На нашу думку, варта уваги ця добірка з п'яти ШІ-інструментів:

1. Grammarly – виправляє граматичні, орфографічні та стилістичні помилки, пропонує покращення тексту.
2. Hemingway Editor – аналізує читабельність тексту, знаходить занадто складні речення та пасивний стан.
3. ChatGPT – допомагає з рерайтингом, генерацією ідей та стилістичною корекцією текстів.
4. QuillBot – перефразує та скорочує тексти, допомагаючи зробити їх більш зрозумілими та лаконічними.
5. DeepL Write – покращує якість тексту, допомагаючи з формулюваннями та стилем, особливо при перекладі.

Деякі редакції можуть не використовувати ШІ через брак навичок та знань. Однак сьогодні існує багато платформ, які надають безкоштовну можливість опанувати нові знання у сфері штучного інтелекту. Наприклад, ІТ-компанія Netpeak Group створила курс зі штучного інтелекту: «Від початківця до експерта», який отримав премію Diia.City Awards в номінації «Соціальна відповідальність» [1].

Українські медіа успішно використовують ШІ для креативу та генерування контенту. Digital Growth Manager Агенції медійного росту «Або» Юлія Машута в статті «Як використовувати ШІ для створення контенту. Від ідей для статей до аналізу великих даних» описала, як ШІ допомагає спрощувати редакційні процеси – генерувати ідеї та теми, підказувати ключові фрази, створювати план статті, перефразовувати речення, генерувати картинки, відео перетворювати в текст, аналізувати великі дані тощо [3]. Але роль ШІ у творенні текстів не варто перебільшувати. Авторка матеріалу зауважує: «ШІ генерує повторювані твердження без реального розуміння, і, якщо даних не вистачає, з'являються

так звані «галюцинації» – помилкові твердження чи вигадані факти. Проблема в тому, що навіть коли ці системи помиляються лише в 10 % випадків, ви не знаєте, які 10 %. Тож все потрібно ретельно перевіряти, бо відповідальність за достовірність тексту несе журналіст та редакція», до того ж III «не завжди може відрізнити правду від брехні чи уникати упереджень, тексти можуть містити гендерні стереотипи, дискримінацію», «потрібно інформувати аудиторію про використання III – вказувати в матеріалі цю інформацію і для картинок, і для згенерованих текстів» [3].

На нашу думку, редактору не варто пручатися змінам та впровадженню нових технологій у різні аспекти життя. Найкраще, що ми можемо зробити, – це адаптуватися та використовувати штучний інтелект для підвищення якості та швидкості виконання редакторських завдань. Ці потужні новітні інформаційно-комунікаційні процеси необхідно досконало вивчити та взяти під контроль використання їх у професійній діяльності.

Список використаної літератури

1. Безкоштовний курс з опанування III. *Happy Monday*. 2024. URL : <https://happymonday.ua/bezkoshtovnyj-kurs-z-opanuvannya-shi> (дата звернення: 29.03.2025).
2. Боць Т. Для чого медіа можливості штучного інтелекту та які занепокоєння вони викликають. *MediaMaker*. 2022. URL : <https://mediamaker.me/dlya-chogo-media-mozhlyvosti-shtuchnogo-intelektu-340/> (дата звернення: 29.03.2025).
3. Машута Ю. Як використовувати III для створення контенту. Від ідей для статей до аналізу великих даних. *Medium*. 2024. URL : <https://salo.li/d8348D3> (дата звернення: 29.03.2025).
4. Наскільки прозорі III-компанії, які розробляють інструменти для медійників? Ось що показало дослідження Media and Journalism Research Center. *MediaMaker*. 2024. URL : <https://salo.li/B76f08D> (дата звернення: 29.03.2025).
5. Хто це зробив? Що кажуть закони різних країн про авторські права та штучний інтелект. *MediaMaker*. 2023. URL : <https://mediamaker.me/hto-cze-zrobyv-shho-kazhut-zakony-riznyh-krayin-pro-avtorski-prava-ta-shtuchnyi-intelekt-3416> (дата звернення: 29.03.2025).
6. Як українські регіональні медіа запускають до себе III. *MediaMaker*. 2024. URL : <https://mediamaker.me/yak-ukrayinski-regionalni-media-zapuskayut-do-sebe-shi-13909> (дата звернення: 29.03.2025).